

Yttrande över betänkandet ”Informationsöverföring inom vård och omsorg” (SOU 2021:4)

Fysioterapeuterna har inbjudits att lämna synpunkter på ovannämnda betänkande.

Generella synpunkter

Fysioterapeuterna välkomnar förslaget om en lag som ska reglera sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning och delar utredningens uppfattning om att det ska vara frivilligt för vårdgivare att använda de utökade möjligheter att elektroniskt dela dokumentation som lagen ger. I dagsläget har vissa privata vårdgivare inte tekniska eller ekonomiska möjligheter att erbjuda sammanhållen journalföring. En skyldighet att inrätta de i lagen föreslagna systemen skulle i många fall kunna skapa ett oöverkomligt aber för dessa grupper och därmed riskera att slå ut småskaligt företagande inom hälso- och sjukvården.

Utredningen föreslår även att det ska införas ett antal integritetsstärkande bestämmelser som ska tillämpas av de verksamheter som väljer att använda sig av de utökade möjligheter att elektroniskt dela dokumentation som lagen ger. Fysioterapeuterna vill här peka på att kunskapen om hur integritetskänslig information får delas i vissa fall kan vara tämligen bristfällig hos både privata och offentliga vårdgivare, vilket illustreras av flera beslut från Integrationsskyddsmyndigheten där dessa aktörer anses ha brutit mot gällande rätt. Vikten av tydliga regler och utförliga beskrivningar i förarbetena om hur känsliga personuppgifter får delas kan därmed inte överskattas.

Särskilt om kvalitetsuppföljning

Representanterna i utredningen från Sveriges Kommuner och Regioner, Inera AB och E-hälsomyndigheten har lämnat ett särskilt yttrande om kvalitetsuppföljning där det, till skillnad från utredningens bedömning, argumenteras för att kvalitetsuppföljning inte ska utgöra en möjlighet utan en skyldighet också för vårdgivare med offentlig finansiering, och det även i fall där patienten motsätter sig att hans eller hennes personuppgifter behandlas för detta ändamål.

Även om yttrandet inte ingår i utredningens förslag vill Fysioterapeuterna kommentera det. Ett sådant förslag riskerar, om det genomförs, att undergräva den enskildes integritet. Därtill vill Fysioterapeuterna peka på de utmaningar som små vårdgivare

skulle komma att konfronteras med om de under en relativt kort period blev tvungna att införa de tekniska lösningar som krävs för att på ett säkert sätt erbjuda ett så pass omfattande utbyte av personuppgifter. Som redan nämnts, är det i dagsläget inte sällan svårt att möta de utmaningar som ställs med anledning av sammanhållen journalföring.

I yttrandet hänvisas vidare till bestämmelser i kommunallagen av vilka det följer att när skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare ska kommunen eller regionen kontrollera och följa upp verksamheten samt tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över. Representanterna drar slutsatsen att om huvudmännen ska kunna följa upp sina utförare måste den nya lagen utformas så att de på ett effektivt sätt ska kunna uppfylla dessa uppgifter. Vidare menar representanterna att utredningens förslag innebär att huvudmännen behöver ändra de privata vårdgivarnas upphandlingsuppdrag för att inkludera kvalitetsuppföljningar som uppfyller ovannämnda krav.

Fysioterapeuterna vill här framhålla att möjligheten att följa upp privata utförare redan finns i de upphandlingsunderlag (leverantörsavtal) som yttrandet hänvisar till och som används inom ramen för bland annat verksamheter som omfattas av lagen (2008:962) om valfrihetsystem. För de fysioterapeuter som verkar med offentlig finansiering men inte inom ramen för valfrihetssystemet regleras huvudmännens rätt till verksamhetsuppföljning i lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi. Det finns med andra ord redan i dag vissa möjligheter för huvudmännen att följa upp verksamheten hos privata utförare.

Fullmäktiges rätt att besluta om kvalitetsuppföljning

Utredningen föreslår att det bara ska vara fullmäktige i den ansvariga regionen eller kommunen som får besluta om kvalitetsuppföljning. I beslutet ska ett preciserat ändamål med behandlingen av personuppgifter anges, liksom vem som är personuppgiftsansvarig och från vilka personuppgifter kommer att samlas in. Även lagringsperioden för personuppgifterna ska anges, och när perioden löpt ut ska personuppgifterna gallras. Vidare förslås att ett sådant beslut i vissa fall ska kunna tas innan det gjorts en konsekvensbedömning.

Fysioterapeuterna delar utredningens bedömning om att möjligheten att fatta dessa beslut ska avgränsas. Dock vill förbundet lyfta frågan om den ordning som utredningen föreslår är förenlig med dataskyddsförordningen. Enligt sagda förordning är det den personuppgiftsansvarige som bestämmer ändamålet med behandlingen och lämnar instruktioner till eventuellt biträde. I det här fallet kommer dock den som ska agera personuppgiftsansvarig få dessa uppgifter från annat håll, vilket i teorin kan leda till att fullmäktige ses som de facto personuppgiftsansvarig.

Vidare är själva syftet med en konsekvensbedömning att synliggöra och undanröja risker med en viss personuppgiftsbehandling. Frågan är om det är förenligt med artikel

35 dataskyddsförordningen att låta utföra en sådan bedömning först efter det att beslutet om personuppgiftsbehandling fattats. Själva beslutet, inklusive uppgifter om lagrings- och gallringstider, bör ju rimligen påverkas av vad som framkommit i konsekvensbedömningen.

Fysioterapeuterna ser även en risk för att man i vissa fall kan missa att genomföra en konsekvensbedömning. Även om den myndighet som faktiskt ska utföra personuppgiftsbehandlingen har skyldighet att göra en konsekvensbedömning finns en risk att denna skyldighet faller mellan stolarna när fullmäktige delger myndigheten ett "färdigt" beslut. Och omvänt kan problem med verkställighet uppstå om myndigheten efter konsekvensbedömningen kommer fram till att behandlingen inte kan utföras.

I övrigt har Fysioterapeuterna ingenting att erinra mot förslaget.

Dominika Borg Jansson

Chefsjurist, Fysioterapeuterna